

Täysistunto

Torstai 4.5.2017 klo 16.00—17.31

2.2. Suullinen kysymys pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta (Heli Järvinen vihr)

Suullinen kysymys SKT 64/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Järvinen.

Keskustelu

16.26 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Työttömyydellä jatketaan. Kaikkein surkein tilanne on nimenomaan pitkäaikaistyöttömillä. Heillä on usein terveys- ja talousongelmia, puutteita osaamisessa ja kaikkein hankalin tilanne työllistymisessä. Mutta nyt taivaalla on myös uusia uhkia. Kun tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömät ovat kuntien vastuulla, on tulevan maakunta- ja sote-uudistuksen myötä tilanne vähän sellainen, että pitkäaikaistyöttömät eivät oikein ole kenenkään vastuulla, eivät kuntien eivätkä maakuntien. Ja kun samaan aikaan suunnitellaan, että työttömyydessäkin palveluntarjoajilla pitäisi olla yhtiömuoto, niin se tarkoittaa sitä, että kaikki ne yhdistykset, jotka tällä hetkellä ovat isossa roolissa pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä, uhkaavat tipahtaa tästä pois, heille tulee isoja hankaluuksia pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä. Haluankin kysyä ministeriltä: miten te aiotte turvata sen, että pitkäaikaistyöttömistä todella [Puhemies koputtaa] huolehditaan ilman, että he tipahtavat?

16.27 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin tämä kasvupalvelu- ja maakuntauudistus, se on tässä vaiheessa vielä aika lailla auki, mitä se lopullisesti tarkoittaa, mutta niissä luonnoksissahan, joita itse olen luenut, lukee, että viime kädessä, jos ei muita toimijoita ole, maakunta aina vastaa niistä palveluista, se on maakunnan vastuulla jatkossa.

On esimerkiksi tämmöinen problematiikka, joka liittyy näihin niin sanottuihin sakkomaksuihin, jotka tällä hetkellä ovat kuntien kontolla. Me olemme pohtineet, onko tässä tulevassa maailmassa tavallaan joku tämmöinen samanlainen elementti. Tämä on vielä auki ja ratkaisematta — koska tämä on aika lailla monimutkaista — tulisiko maakunnalle tavallaan samanlainen kannustava elementti. Tämä on vielä ratkaisematta. Mutta kyllä pitkäaikaistyöttömistä viime kädessä aina se maakunta vastaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Otetaan tästä muutama lisäkysymys ottaen huomioon, että äsken käytiin keskustelua työllisyys-käsitteen alla jo aika pitkään. — Edustaja Järvinen, teillä ensimmäinen lisäkysymys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2017 vp

16.28 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa muistaa, että maakunnat ovat aika kaukana yksittäisestä pitkäaikaistyöttömyydestä ja hänen osaamisestaan. Kuntaliitto, järjestöt, monet yhdistykset ja asiantuntijat ovat todella huolissaan siitä, mitä tulee tapahtumaan.

Tilannetta vaikeuttaa myöskin rahoitusjärjestelmän uudistus. Kun tällä hetkellä kunnille ohjataan rahaa pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja kunnilla on myös sakkomaksuja, niin jatkossa tilanne on se, että työttömyyden hoitoon suunnatut varat kilpailevat terveysmenojen kanssa. Ja kun samalla linjalla on sydämen ohitusleikkaus, lonkkaleikkaus ja toisaalta työllisyystoimet pitkäaikaistyöttömille, on iso uhka, että maakuntapäätäjät joutuvat priorisoimaan ne sydänleikkaukset ja lonkkaleikkaukset ja jättämään työttömät oman onnensa nojaan. Eli lonkat hoidetaan ja työttömiä ei. Miten hallitus takaa, että näin ei tapahdu silloinkaan, jos ja kun terveysmenot ylittyvät?

16.29 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ole mikään sote-asiantuntija, mutta jotenkin minulla on semmoinen kuva, että näitä asioita ei asetettaisi vastakkain, niin että joku toinen hoidetaan ja joku toinen jää hoitamatta. Se ei kyllä minun ajatteluuni oikein mahdu. Kyllä se työllisyyden hoitaminen on oma prosessinsa ja sitten tämä muu on omansa. Näin minä itse näen tämän asian.

Ja kuten äsken sanoin, tämä sakkomaksuproblematiikka ei tällä hetkellä toimi. Sehän ei ole toiminut, koska siinä on ollut sellainen ongelma, että tavallaan on pystytty keplottelemaan sillä systeemillä, koska järjestelmästä on löydetty tämmöinen aukko. Miten tästä saataisiin toimiva ja kannustava jatkossa uudessa kasvupalvelumaaailmassa, se on vielä työn alla, kuten sanoin. Tätä asiaa vielä tässä mietitään ja pohditaan, minkälainen malli sinne tulee.

16.30 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken työn pitäisi olla arvokasta, myös sellaisen työn, jota ei tehdä ansiotyösuhteissa, esimerkiksi kansalaisjärjestöissä tehtävän vapaaehtoistyön. Sillä työllä, mitä työttömät tekevät kansalaisjärjestöissä vapaaehtoisesti, on sekä kansantaloudelle että monille näistä työttömistä valtava merkitys. No nyt kun maakuntauudistuksessa ne järjestöt, joissa he ovat voineet tähän asti toimia, muuttuvat yhtiöiksi, niin työtön ei voi enää näissä harrastaa vapaaehtoista kansalaisjärjestötoimintaa menettämättä työttömyysturvaansa, [Välihuutoja oikealta] eli käytännössä merkittävä osa nykyisestä kansalaisjärjestökentästä muuttuu yrityksiksi, joissa ei tulkootita tehdä. Miten jatkossa taataan ihmisille mahdollisuus kansalaisosallistumiseen tällaisessa yhteiskunnassa, jota maakuntauudistuksen yhteydessä ollaan rakentamassa?

16.31 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovasti tuntuu omituiselta ja vieraalta maailmalta tuo, mitä edustaja Kontula tuossa kuvasi. [Li Andersson: Niin meidänkin mielestä!] Minulle ei ainakaan ole millään lailla tullut sellainen uhkakuva mieleenkään, mistä te nyt puhuitte, [Välihuutoja vasemmalta] että kansalaisjärjestötoiminta jotenkin olisi uhattuna tulevassa kasvupalvelumaaailmassa ja maakuntauudistuksen jälkeenkään. Aivan varmasti sille löytyy oma roolinsa, oma tärkeä roolinsa. Se on ilman muuta selvää, että kaikki työ on aina arvokasta, vaikei siitä kaikesta työstä aina maksettaisi palkkaakaan, eli sillä pitää olla oma arvonsa, periaatteessa senkin takia, että se ihminen pysyy tässä yhteiskunnassa mukana. Ja kyllä hallitus tunnistaa ja tun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2017 vp

nustaa tämän kansalaisjärjestötyön merkityksen. Minä en lähtisi kyllä pelottelemaan tällä lailla.

16.32 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on todellakin työmarkkinoilla suuri ongelma, kuten myöskin se, että työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa, ja edustaja Jokisen mainitsemat luvut — 317 000 työtöntä, 123 000 avointa työpaikkaa — puhuvat puolestaan. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Mutta jos yksityisen työnvälittäjän annetaan tukea julkisia työvoimatoimistoja, niin parannetaan työntekijöiden ja avointen työpaikkojen kohtaamista. Tästä on olemassa alueellisia esimerkkejä Pirkanmaalta ja Uudeltamaalta. Ne ovat onnistuneet ymmärtääkseni varsin hyvin. Arvoisa työministeri, kai tämä työkalu sisältyy hallituksen työkalupakkiin viimeistään maakunt uudistuksen yhteydessä?

16.33 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä tulee tietysti kritiikkiä ja sitten rakentavia esityksiä, kuten edustaja Wallinilta äsken. Kyllä hallitus on avoin kaikille fiksulle ajatuksille.

Näistä luvuista sen verran, että tosiaan tuoreimpien lukujen mukaan on 317 000 työtöntä ja pitkäaikaistyöttömien määrä 112 000, ja avoimia työpaikkoja oli muistini mukaan noin 56 000 tämän tilaston mukaan, mikä oli työ- ja elinkeinoministeriöstä. Näistä tilastoista voidaan tietysti jokainen väitellä, ovatko ne totta vai ei, mutta näiden perusteella itse puhun, mitkä tulevat työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Eli vastauksena kysymykseenne: olemme avoimia kaikille esityksille, mutta jokaisella on varmaan hintalappu, ja ne kaikki tarkastellaan sitten hallituksessa yhteistuumin.

16.33 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni pitkäaikaistyötön on mukana kansalaisjärjestötoiminnassa, ja nyt viime päivinä on kuohuttanut päätös, jonka verottaja on tehnyt, elikkä se, että talkootyössä tarjottava ruokailu olisi jatkossa veronalaista. Haluaisin kysyä nyt valtiovarainministeriltä: Voiko tällainen [Jari Myllykoski: Ei se voi olla totta!] kansalaisten omatoiminen ja aktiivinen toiminta tulla tällä tavalla rangaistuksi verottajan toimesta? Voiko olla, että tällainen maalaisjärjen vastainen päätös on verottajalta todellakin nyt aktivoitumassa? Pystyykö valtiovarainministeri vastaamaan tähän ja kertomaan tästä. Tämä on valtavan suuri huoli, mikä tällä hetkellä on monissa kansalaisjärjestöissä, monissa kolmannen sektorin toimijoissa.

16.34 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän huolen ja oletan, että tässä on kyse verottajan tulkinnasta. Tähän täytyy paneutua, koska tähän on maalaisjärjen vastaista, kuten totesitte. Selvitän, ja palaamme tähän asiaan mahdollisimman pian.

16.35 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän edustaja Järvisen alkuperäiseen kysymykseen, jossa oli huoli siitä, mitä tulee tapahtumaan työllisyyden hoidossa näiden hallituksen isojen suunnitelmien johdosta.

Tänään Valtiontalouden tarkastusvirastossa saimme selvityksen siitä, miltä nämä suunnitelmat viraston näkökulmasta näyttävät, ja nyt on kyllä pakko sanoa, että tämä edustaja Järvisen pelko on aiheellinen. Eli kun siirretään vastuu maakunnille, annetaan siihen liittyen tietty määrä rahaa maakunnille ja samaan aikaan hallitus on tehnyt järjestelmän, jossa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2017 vp

terveydenhoitopuolelle ei tule lisää rahaa, jos kulut ylittyvät arvioidusta, ja lisäksi kielletään lainanotto eikä myöskään ole verotusoikeutta, niin on kyllä erittäin suuri riski, että näissä olosuhteissa, kun tämä pakkopaita pannaan tänne terveystenonon puolelle, työllisyyden hoito on sitten se, joka tässä järjestelmässä kärsii. Ja sen takia kysyn ministeriltä: oletteko te vastuullisena ministerinä miettinyt, mitä tämä sote-uudistus tarkoittaa työllisyyden hoidon tulevaisuuden kannalta 1. päivä tammikuuta 2019?

16.36 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta kai me keskustelemme hallituksen sisällä näitten valtavien uudistuksien vaikutuksista myös toinen toisiimme liittyen. Minun roolini on tietenkin miettiä sitä, mistä te juuri kysytte: miten työttömyyden hoito jatkossa sitten hoidetaan. Uskon kyllä siihen, että nämä pystytään yhdistämään niin, että se palveluprosessi jatkossa on semmoinen, että työnhakija ja työntarjoaja tästä hyötyvät. Meillä ne palvelut jatkossa määritellään valmis-teilla olevassa rekrytointi- ja osaamispalvelulaissa, ja se mahdollistaa sitten vapauden järjestää tarkoituksen- ja tarpeenmukaisia palveluita ja palvelukokonaisuuksia. Ja maakunnille on taattava tietenkin riittävät velvoitteet ja toisaalta kannusteet näitten palvelujen järjestämiseen työttömille. Tämä lukee näissä luonnoksissa, joita minulle on esitetty.

Kysymyksen käsittely päättyi.